

Χρόνια πέρασαν—'πέθανε ὁ γέροντας γοιός...
Καὶ μὲ τὴν ὥρα τὴν καλὴ θὰ βασιλέψῃ τῶρα
'Ανήλιαγος ὁ μορφονίδας
'ς τοῦ Τρίκαρδου τῆ χώρα.

Καὶ βασιλιᾶς ὁ 'Ανήλιαγος τῆς 'μέραις του περνᾷ
μέσ' 'ς τὰ βαθεῖα παλάτια του—καὶ μοναχὰ τὸ βράδι
βουνα καὶ κάμπους τριγυρᾷ
'ς τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι.

Κ' ἡ κυρὰ 'Ρήνη ἡ ὄμορφη τὸν εἶδε μιὰ βραδιά
'ς τὸ κάστρο ἔμπρὸς νὰ κυνηγᾷ μ' ὀλόφωτο φεγγάρι
κ' ἔννοιωσ' ἀγάπῃ 'ς τὴν καρδίᾳ
γιά τᾶξιο παλληκάρι.

'Ο βασιλιᾶς 'Ανήλιαγος, 'σὰν κάθε βασιλιᾶ,
τόρα κι' αὐτὸς ὀλουχτις 'ς τὴ χώρα δὲν γυρίζει...
Σ' ἀγαπημένη ἀγκυλιὰ
γυρμένος ξενοχτίζει.

Μὰ 'ς τὴ χαρὰ του δὲν ξεχνᾷ τῆς μοίρας τὸ γραφτό
Καὶ πρὶν νὰ φέξῃ 'ς τὸ θουνοῦ, καὶ πρὶν νὰ σβύσῃ τᾶστρο,
ἀφίνει ταῖρι ζηλευτὸ
κλι φεύγει: ἀπὸ τὸ κάστρο.

Τοῦ κάκου τὸν 'ρωτᾷ ἡ κυρὰ: πῶς ἔτσι πρῶτῶν
τὴν παρατάει μοναχῆ;—'Εκεῖνος δὲν τῆς κρίνει,
καὶ μαύρη ζήλεια τυραννᾷ
τὴ δόλια κυρὰ 'Ρήνη.

Τόσο, ποῦ τί σοφίζεται ἡ πονηρὴ κυρὰ;
ὄλους μὲ μῖας τοὺς πετεινοὺς τοῦ κάστρου τοὺς σκοτάνει
γιά νὰ μὴ νοιώσῃ μιὰ φορὰ
ὁ νιὸς πῶς 'ξημερώνει.

'Ο βασιλιᾶς 'Ανήλιαγος γελιέται τὴν αὐγὴ...
Καὶ πρὶν νάρθῃ 'ς τὸν Τρίκαρδο, κοντὰ 'ς τὴν Παλιωμάνη,
κιτάρια!—ὁ ἥλιος εἶχε 'θγῆ
καὶ ὁ νιὸς εἶχε πεθάνῃ!

"Ἄς ἀναβῶ ἐντούτοις εἰς τὸ κατάστρομα πρὸς
ἐξακολούθησιν τῶν μετὰ τῶν συνεπιχτῶν συνομιλιῶν μου, καὶ διὰ νὰ ἴδω τὰς κορυφὰς φωτιζομένης ἀπὸ τὸν δύνοντα ἥλιον, τὸν ἥλιον ὅστις ἀσπλάγχχνως ἐθανάτωσε τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως τοῦ Τρίκαρδου.

'Αποτελειώνω τὴν ἐπιστολήν μου εἰς Ζάκυνθον.
[Ἔπειτα συνέχεια]

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΗΛΙΟΝΗΣ

Διήγημα.

Συνέχεια: ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΙΔ'

Μετὰ πεντάωρον ὀδοιπορίαν, ὅτε οἱ ἐκστρατεύσαντες ἐξ Ἄρτης ζηλωταὶ Τοῦρκοι εἶχον φθάσει εἰς ὕψωμά τι, ὁ Μουχτάρ Κλεισούρας, ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν προκρίτων ἀγάδων, εἶχεν ἀποφασίσει νὰ πέμψῃ ἐπιστολήν πρὸς τὸν Χρῆστον Μηλιόνην.

Τότε ὁ κῆρυξ ἀνέβη ἐπὶ σκοπιάν τινα, καὶ ἔκραξεν ὅτι ὅστις θέλει, νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν

ἀρχηγόν, δι' ἐμπιστευτικὴν ἀποστολήν. Ἐν τούτοις οὐδεὶς ἦτο πρόθυμος νὰ παρουσιασθῇ.

Διηθητότως εἶχε ψιθυρισθῆ εἰς τὰς τάξεις τῶν στρατευόντων, ὅτι ὁ ἀρχηγὸς σκοπὸν εἶχε νὰ πέμψῃ διαγγελέα πρὸς τὸν κλέφτην τῶν βουνῶν, προσκλιῶν αὐτὸν νὰ παραδοθῇ. Καὶ ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἦσαν καθ' ὑπερβολὴν δῦσπιστοι, οὐδεὶς αὐτῶν ἐτόλμα νὰ προσέλθῃ ἐθελοντῆς διὰ τὴν ἀποστολήν ταύτην.

'Ο Μουχτάρ Κλεισούρας ἦτο ἔτοιμος νὰ βλασφημήσῃ, καὶ ἤδη ἐσχημάτιζε καθ' ἑαυτὸν τὰς λέξεις, ἃς ἔμελλε νὰ ἐκστομίσῃ ἐνώπιον τῶν ἐπιτελῶν του, ἂν δὲν ἐκωλύετο. Ὁ ἀνὴρ οὗτος εἶχε συναστραφῆ πολὺ μὲ τοὺς Ἑλληνας ὀπλαρχηγούς, καὶ διὰ τοῦτο εἶχεν ἐλευθέραν τὴν γλῶσσαν.

— Χίλιοι διαβόλοι νὰ σᾶς σηκώσουν! τὰ σακάλια νὰ τραβοῦν τὰ κορμιά σας καὶ οἱ χοῖροι νὰ φάγουν τὰ πρόσωπά σας!

'Ἡ ἐπίκλησις τοῦ ὀνόματος τούτου παρ' ὀλίγον ἔμελλε νὰ ἐπενέγκῃ τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα παρὰ τοῖς μουσουλμάνοις, οἵτινες ἐθεώρουν βλασφημίαν καὶ αὐτὴν τὴν μνειάν τοῦ εἴδους τούτου τῶν ζώων. Ἄλλ' ὅμως πρὶν τελειώσῃ ὁ ἀρχηγὸς τὰς βλασφημίας του, νέος τις Τοῦρκος ἐνεφανίσθη ἐνώπιον αὐτοῦ. Οὗτος ἦτο ὁ ἄγνωστος ἐκεῖνος, ὃν οἱ γείτονές του οὐδέποτε εἶχον ἰδεῖ καὶ ὅστις εἶχεν εἶπει αὐτοῖς ὅτι ἦλθε τελευταῖον ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, ὡς ἐνθυμοῦνται οἱ ἀναγνώσται. Οὗτος προσελθὼν εἰς τὸν ἀρχηγόν ἔκαμε βαθύτατον περιμένων τὰς διατχγὰς του.

— Ποῖος εἶσαι σύ, Κουζούμ; τὸν ἠρώτησεν ὁ Μουχτάρ Κλεισούρας.

— Πιστὸς μουσουλμάνος, ἀπήντησε μετὰ συστολῆς ὁ ἄγνωστος.

— Καὶ τί ζητεῖς;

— Περιμένω νὰ μὲ διατάξῃ ὁ ἐφέντης ὅ,τι θέλει.

— Εἰμπορεῖς νὰ φέρῃς τὴν γραφὴν αὐτὴν εἰς τὸν Χρῆστον Μηλιόνην;

— Εἰμπορῶ, ἀπήντησεν ἀδιστακτως ὁ νεαρὸς Τοῦρκος.

— Εἰξεύρεις τοὺς δρόμους;

— Εἰξεύρω, ἀπήντησεν οὐχὶ μετ' ἴσης σταθερότητος.

— Εἰξεύρεις τὸ λημέρι τοῦ Χρήστου Μηλιόνη;

— Ὅχι τὸ εὔρω

— Πρέπει νὰ γείνης τεπηλί, διότι ἄλλως οἱ χωρικοὶ θὰ σὲ προδώσουν.

— Ὅχι γείνω τεπηλί.

— Ἐχει καλῶς.

'Ἐν τῷ μεταξῷ εἰς τῶν ἐπιτελῶν εἶχε κύψει εἰς τὸ οὖς τοῦ Μουχτάρ καὶ τῷ ὠμίλει κρυφίως.

'Ο νέος ἐκεῖνος εἶχε προσηλώσει τὸ βλέμμα εἰς

τούς δύο συνομιλοῦντας, καὶ ἐφαίνετο ἐπιθυμῶν νὰ μαντεύσῃ ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ βλέμματός των τί ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους.

— Τὸ ξεύρεις κακὰ ; ἔλεγον ὁ Κλεισοῦρας.

— Τὸ πιστεύω, ἀπῆντα ὁ ἕτερος Τοῦρκος.

— Ἀπὸ ποῦ ;

— Πρέπει νὰ στείλωμεν ἄνθρωπον πιστόν.

— Καὶ ποῖος σοὶ λέγει ὅτι αὐτὸς ὁ νέος δὲν εἶναι πιστός ;

— Αὐτὸς πρώτῃν φοράν παρουσιάζεται, κα-
νεὶς δὲν τὸν γνωρίζει.

— Ἀλήθεια ;

— Βέβαια. Ἐρώτησε τὸ ἀσκέρι ἂν τὸν ἔχουν
ιδεῖ ποτέ.

Ὁ Μουχτάρ Κλεισοῦρας ἐκάλεσε πέντε ἢ ἑξ
ἐκ τῶν ἐθελοντῶν, καὶ τοὺς ἠρώτησεν, ἂν ἐγνώ-
ριζον τὸν νέον Τοῦρκον. Πάντες ἀπῆντησαν ὁμο-
φώνως ὅτι πρώτῃν φοράν τὸν ἔβλεπον.

Ὁ Μουχτάρ Κλεισοῦρας εὐρέθη εἰς μεγάλην
ἀμυχανίαν. Ἐνθεν μὲν οἱ ἄνδρες τοῦ στρατοῦ
ἀπεφαίνοντο ὅτι δὲν ἦτο ἀξιοπίστον πρόσω-
πον ὁ νεαρὸς ἐκεῖνος Τοῦρκος, ἐνθεν δὲ οὐδεὶς τῶν
ἄλλων προσήρχετο πρόθυμος ὅπως κομίσῃ τὴν
ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Χρῆστον Μηλιόνην.

Τέλος ὁ Κλεισοῦρας διανοήθη, ὅτι ἀφοῦ αὐτὸς
ἦτο ὁ ἀρχηγός, ἠδύνατο καὶ ὤφειλε νὰ πέμψῃ
κατ' ἐκλογὴν ἓνα ἐκ τῶν στρατιωτῶν τοῦ κομι-
στῆν τῆς ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Χρῆστον Μηλιόνην.
Καὶ μῆπως πρότερον δὲν ἦτο εὐκολον νὰ τὸ φαν-
τασθῇ ; Ἀλλ' εἰς στρατὸν ἀτάκτων καὶ ἐθε-
λοντῶν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πειθαρχῶσι.

Καθ' ἣν στιγμήν εἶχε συλλάβει ὁ ἀρχηγὸς τὴν
γενναίαν ταύτην ἀπόφασιν, ἐνεφανίσθη τελευταῖον
ἐνώπιον αὐτοῦ εἰς τῶν Τοῦρκων, καὶ τῷ ἔκαμε
temenâr.

— Τί θέλεις ἐσύ ; τὸν ἠρώτησεν ὁ Μουχτάρης.

— Ἐγὼ δίδω ἐγγύησιν, ἐφέντη, ἀπῆντησεν ὁ
Τοῦρκος ἐκεῖνος.

— Τί ἐγγύησιν ;

— Ἐγὼ τὸν γνωρίζω.

— Καὶ διατί δὲν θέλεις νὰ ὑπάγῃς ἐσύ ὁ
ἴδιος ;

— Θέλω νὰ ὑπάγω μαζὺ τοῦ.

— Ὁλοῦν, ἀπῆντησεν ὁ Κλεισοῦρας.

Καὶ ἀποβλέψας πρὸς τοὺς περὶ ἑαυτὸν ἀγά-
δες, ἐζήτηε τὴν ἐπιδοκιμασίαν αὐτῶν.

Μετ' ἀσημάντους τινὰς ἐξετάσεις ἀπεφασίσθη
νὰ πεμφθῶσιν οἱ δύο Τοῦρκοι ὡς γραμματοφόροι
πρὸς τὸν ἀποστάτην κλέφτην. Ὁ πρῶτος παρου-
σιασθεὶς, ὁ ἄγνωστος, εἶχε στρέψει τὸ βλέμμα
πρὸς τὸν αὐτόκλητον σύντροφόν του, καὶ τὸ βλέμ-
μα τοῦτο ἐξέφραζε μᾶλλον ἀπορίαν ἢ εὐγνωμο-
σύνην.

ΙΕ'.

Ἀλλόκοτος ἦτο ἡ διήγησις, ἣν ἤκουσε παρὰ
τοῦ αὐτοκλήτου συνοδοιπόρου τοῦ ὁ ζηλωτῆς νε-

αρός Τοῦρκος, ὅστις προσῆλθεν ἐθελοντῆς εἰς ἑξ
ἐκατόν, κομιστῆς τῆς πρὸς τὸν Μηλιόνην ἐπιστο-
λῆς, τῆς προσκαλοῦσης αὐτὸν εἰς ὑποταγὴν. Ὁ
πρόθυμος καὶ ὑποχρεωτικὸς οὗτος ἄνθρωπος ἦτο
χριστιανός, ὡς αὐτὸς ὡμολόγησεν. Ἀλλὰ πρὶν ἢ
ὁμολογήσῃ τοῦτο, ἐφρόντισε νὰ προκαταλάβῃ τὸν
νέον σύντροφόν του δι' ἐκπληκτικῆς ἀνακοινώ-
σεως, ὅτι καίπερ χριστιανὸς ἐμίσει ὁμῶς ἐγκαρ-
δίως τοὺς ὁμοθρήσκους του.

Πόθεν ὠρμήθη εἰς τὸ ἀδιάλλακτον τοῦτο μῖ-
σος ; Τῇ ἀληθείᾳ εἶχε σπουδαίους λόγους ὅπως
προέβη εἰς τὸ ἄστοργον τοῦτο ἀσθημα ἐναντίον
τῶν ὁμοπίστων αὐτοῦ. Ἄς φαντασθῇ τις εἰρηνι-
κὸν ἀγρότην, κατοικοῦντα μακρὰν τῶν πό-
λεων, εἰς τὰς ὑπωρείας τῶν ὑψηλῶν κορυφῶν
τοῦ Πίνδου. Ὁ εἰρηνικὸς οὗτος ἀγρότης ἦτο ὁ πα-
τήρ του. Ὁ Καμπόσος (οὕτως ὠνομάζετο ὁ ἀφη-
γητῆς) ἦτο βρέφος καθ' ὃν χρόνον εἶχον συμβῆ
ταῦτα. Μόλις εἶχε γεννηθῆ καὶ εἶχε λάβει πῆ-
ραν τοῦ μίσους καὶ τῆς καταφορᾶς τῶν χριστι-
ανῶν. Ἡ ἀνάμνησις ἐκείνη εἶχε μείνει ὡς μέλας οἰ-
ωνός εἰς τὴν συνειδησίαν του, ὡς σταγὼν πικρίας
καὶ χολῆς εἰς τὴν καρδίαν του. Μίαν νύκτα καθ'
ἣν μόλις εἶχε δῦσει ὁ Ἕσπερος καὶ αἱ Πλειάδες
ἀρτίως εἶχον ἀνατείλει εἰς τὸ στερέωμα, οἱ χωρι-
κοὶ τῶν περιχώρων, ἐκ συστάσεως ὡς φαίνεται εἰ-
χον συμφορήσει στοιβάς καὶ ἄχυρα καὶ θημωνίας,
καὶ ἐπισώρευσαν αὐτάς παρὰ τὴν καλύβην τοῦ
πατρὸς του. Ἦτο Ἰούλιος μῆν, καὶ ἡ πυρκαϊὰ
δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκραγῇ εὐθὺς ὡς ἔβαλον πῦρ εἰς
τὸν σωρὸν τῶν ξηρῶν ἐκείνων ἐναυσμάτων. Ἡ
φλόξ ἐξήφθη μετ' ἀπιστεύτου ταχύτητος, καὶ ἔ-
μελλε νὰ καταστήσῃ ὀπτους τοὺς τρεῖς κατοί-
κους τῆς καλύβης, ἂν τὸ βρέφος, ὅπερ ἐκλαυθμή-
ριζε παννυχί, δὲν ἀφύπνιζε διὰ τῶν γογγυσμῶν
του τὴν θηλάζουσαν μητέρα, ἥτις προτοῦ νὰ
τείη τὸν μαστόν της πρὸς τὸ βρέφος, ἠσθάνθη
καπνὸν ἀποπνίγοντα αὐτὴν καὶ ἤκουσε τὸν βρό-
μον τοῦ πυρὸς μαινομένου περὶ τὴν καλύβην. Ἡ
κραυγὴ τῆς ἐντρόμου γυναικὸς ἀφύπνισε τὸν σύ-
ζυγον, ὅστις ἐμελλε νὰ κοιμηθῇ τὸν αἰώνιον ὕπνον
τὴν νύκτα ἐκείνην, διότι οἱ μακρῶδες χωρικοὶ
συνεχώρησαν μὲν εἰς τὴν μητέρα καὶ τὸ τεκνίον
ἕνα διέλωσιν, ἀλλὰ δὲν ἐπέτρεψαν καὶ εἰς τὸν
πατέρα τοῦ Καμπόσου νὰ σωθῇ ἐκ τῆς καταστρο-
φῆς. Διὰ τριῶν κτύπων πελέκειως ὁ τολμηρότα-
τος αὐτῶν τὸν ἀπετελείωσε καὶ ἔρριπεν αὐτὸν αἰ-
μοσταγῇ ἐπὶ τῆς φλεγούσης στοιβῆς, ἥτις κατέ-
φαγε τὸ ἀσπαίρον σώμα του ἰνδικῶ τῷ τρόπῳ.

Ἐντεῦθεν ὁ διασωθεὶς ἐκ τῆς καταστροφῆς ἐ-
κείνης Καμπόσος εἶχεν ὁρμηθῆ νὰ ὁμῶσῃ ἄσπον-
δον μῖσος κατὰ πάντων ἐν γένει τῶν χριστιανῶν.
Ὁ Καμπόσος ἦτο μόλις τριετῆς τότε, ἀλλ' ἐμνη-
μόνευεν ἀκούωντος τὴν φρικώδη ἐκείνην κατα-
στροφὴν. Προσέτι δὲ ἡ μήτηρ του εἶχε συμπλη-
ρώσει πρὸς αὐτόν, ἅμα ἠλικιωθέντα, τὰ κενὰ τῆς

φοβεράς ἀναμνήσεως. Τὸ πάθος τοῦτο ἦτο κοχλάζον, δεινὸν καὶ ὑπέροτρον ἐν τῇ ψυχῇ του. Κατ' ἀρχὰς εἶχε σκοπὸν νὰ ἐξομῶσιν τὴν χριστιανικὴν πίστιν, καὶ νὰ γείνη μουσουλμάνος (ὁ Καμπόσος ὠμολόγησε τοῦτο εἰλικρινῶς πρὸς τὸν συνοδοιπόρον του), ἀλλ' ὅμως ὠριμώτερον σκεφθεὶς δὲν ἀπεφάσισε νὰ πράξῃ τοῦτο διὰ τὸν ἐξῆς λόγον· ἐὰν εἶχεν ἐξομῶσει, οἱ χριστιανοὶ δὲν θὰ τὸν ἐνεπιστεύοντο, καὶ ἐπομένως, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ βλάβῃ αὐτοὺς καιρίως.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἔμεινεν ὁ Καμπόσος πιστὸς εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων του. Ἄλλως δὲ καὶ ἐκεῖνοι, οὓς κυρίως ἐμίσει, δὲν διεκρίνοντο ἐπὶ ἄκρῳ εὐλαθείᾳ. Οἱ μέγιστοι ἐχθροὶ του δὲν ἦσαν οἱ ἀγρόται. Ὁ Καμπόσος δὲν ἦτο τόσον ταπεινὸς τὸ φρόνημα, ὥστε νὰ ζητῇ νὰ βλάβῃ τοὺς πτωχοὺς ἐκείνους ἀνθρώπους. Ὁ Καμπόσος ἦτο φιλόδοξος καὶ ἡ ἐχθρὰ του δὲν εἶχε τόσον στενὰ ὄρια. Ἐκεῖνοι, οὓς ἐμίσει κατ' ἐξοχὴν, ἦσαν οἱ κλέφται, οἱ ἀνθρωποὶ τῶν βουνῶν. Εἶχε δὲ σπουδαίους λόγους πρὸς τοῦτο. Οἱ χωρικοὶ εἶχον καύσει τὴν φωλεάν τοῦ πατρὸς του, ἀλλ' οἱ χωρικοὶ δὲν ἔπραξαν αὐτοθυμῆτως. Οἱ Κλέφται, οἱ ἄγριοι πολεμισταὶ, κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ Καμπόσου, εἶχον διεγείρει τοὺς ἀγαθοὺς ἐκείνους ἀνθρώπους ἵνα διαπράξωσι τὸ ἀνοσιούρημα. Οἱ κλέφται εἶχον παράπονα κατὰ τοῦ πατρὸς του, ὡς φαίνεται. Καὶ ἦτο ἐπόμενον νὰ ἔχῃσι παράπονα, ἀφοῦ ὁ μόνος χωρικός ὅστις ἰχνηλάτει τὰς κινήσεις τῶν κλεφτῶν, ὁ μόνος ὅστις ὑπεδείκνυε τὰ λημεριῶν, ὁ μόνος ὅστις ἐδίδεν ἐπὶ πολλὰς νύκτας κατάλυμα εἰς τὰ τουρκικὰ ἀποσπάσματα, τὰ ἐκπεμπόμενα ἐκάστοτε πρὸς καταδιώξιν τῶν ὀρεσιβίων μαχητῶν, ἦτο ὁ μακαρίτης, ὁ πατὴρ του. Ἄλλὰ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον εἶχε δικαίον καὶ ὁ Καμπόσος (ἡ δικαιοσύνη δὲν εἶνε πολυμερής, οὐδ' ἡ ἐκδικησις ἐξετάζει ποτὲ τὰ ἀπώτερα αἵτια· τὸ τελευταῖον κινοῦν αἷτιον εἶναι πάντοτε καὶ ἡ ὑπερτάτη αἰτία)· εἶχεν δικαίον, λέγομεν, νὰ παρουσιασθῇ ὡς Τοῦρκος ζηλωτῆς, καὶ νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν κλεφτῶν. Κανεὶς ἀληθὴς Ῥωμηός, ἔλεγε, δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν κατακρίνῃ διὰ τοῦτο. Ἴσως θὰ ἐδικαιοῦντο οἱ Ῥωμηοὶ νὰ τὸν κατακρίνωσιν, ἂν αὐτοὶ ἐδίδον τὸ παράδειγμα τῆς φιλοπατρίας καὶ τῆς ἐνώσεως, ἀλλ' οἱ Ῥωμηοὶ ἔδωκαν καὶ τότε καὶ πάντοτε τὸ παράδειγμα τῆς διαίρεσεως καὶ τῆς ἰδιοτελείας. Ἄν δὲ ἡ τύχη αὐτοῦ, ἦτο ἀπαισιωτέρα τῆς τῶν ἄλλων, πάλιν δὲν ἔπταιεν αὐτός. Ὅπως ἡ καεῖσα καλύβη ἦτο ἴσως μοναδικὸν παράδειγμα κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον εἰς τὰ χρονικά τῆς Ἡπείρου (τοῦλάχιστον διὰ τὸν Καμπόσον, δι' ἄλλους ἠδύνατο νὰ εἶνε συχνόν), οὕτω καὶ τὸ ἐξαιρετικὸν μῖσος κληρονόμου, ἀνθρώπου ἀθώου, διότι νήπιον αὐτὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπέχῃ εὐθύνας διὰ τὰ τυχόν ἀμαρτήματα τοῦ πατρὸς του, ἔπρεπε νὰ εἶνε μοναδικόν.

Ταῦτα διηγήθη ὁ Καμπόσος πρὸς τὸν συνοδοιπόρον του. Ἄλλ' αὐτός, ὁ δυστυχὴς, τί ν' ἀπαντήσῃ; ἐδίσταζε καὶ ἐφέλλιζεν. Ἦλθε στιγμή, καθ' ἣν ὁ Καμπόσος ἐσηματίσει τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ ἀνθρωπος οὗτος δὲν ὠμίλει καλῶς τὴν τουρκικὴν. Ἄλλ' ὅμως τὰ μονοσύλλαβα μόρια δι' ὧν ἀπῆντα εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ συντρόφου του, εὐφρώνως τὰ ἐπρόφραζεν, ὥστε ὁ ἀνθρωπος ἐκείνος ὅσον πονηρὸς καὶ ἂν ἦτο, δὲν ἠδύνατο νὰ σχηματίσῃ πεποιθήσιν ὅτι δὲν ἦτο Τοῦρκος ὁ ὁμιλητῆς του. Ὁ νέος ἔμελλε νὰ περιέλθῃ εἰς ἀμηχανίαν, ὅτε ὁ Καμπόσος ἤθελε τὸν προκαλέσει νὰ ἐκρῶσῃ καὶ αὐτὸς κατὰ πλάτος τί ἐφρόνει περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ πρὸ τοῦτου ἔμελλε νὰ συμβῇ σπουδαιότερόν τι.

Ὁ Καμπόσος εἶχε φθάσει εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ λόγου, εἰς ὃ τὸν ἐξώθει ἴσως ἡ μοναδικὴ ὀρεξις εἰς ἣν εὐρίσκετο, καὶ ἤρχισε νὰ διηγήται τοὺς ἰδιαιτέρους λόγους, τοὺς συναφεῖς πρὸς τὴν παρούσαν περίστασιν. Πρὸ πέντε ἡμερῶν, εἶπεν, εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν ἀγροικίαν ποιμένος, Νάσκα ὀνόματι (ὁ ἀκροατὴς ἔτεινε τὰ ὦτα, ὡς ἤκουσε τὸ ὄνομα τοῦτο)· ἐκεῖσε εἶχε καταφύγει ἀνθρωπὸς τις μετὰ τῆς οἰκογενείας του, (οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ νέου ἔπαιζαν μετ' ἀνυπομονησίας). Ὁ ἀνθρωπος οὗτος ὀνομάζετο Κώστας· (ὄλοι οἱ μυῶνες τοῦ προσώπου τοῦ ἀκροατοῦ ἐκινήθησαν)· οἱ Τουρκαλθανοὶ τὸν συνέλαβον, τὸν εἰρημένον Κώσταν, διότι ἦτο ἐχθρὸς τοῦ Σουλτάνου· (ὁ νέος ἐνταῦθα ἐβίασεν ἑαυτὸν ν' ἀκροασθῇ μετ' ἀταραξίας, διότι ἤξευρεν ἤδη, ὡς φαίνεται, τὸ τέλος τῆς σκηνῆς). Καὶ ὁ Καμπόσος διηγήθη εἴτα διὰ μακρῶν τὴν συνέχειαν τῆς γνωστῆς ἡμῖν ἱστορίας τὴν ἀπαγωγὴν τοῦ Κώστα ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν, τὴν αὐτοσχέδιον δίκην, τὴν πρόχειρον ἀπόφρασιν, τὸν ἐγκόλπιον βρόχον κτλ. καὶ τέλος τὴν παρέμβασιν τοῦ Σουλεϊμάνη, οὗτῃ ἀνεπίστῳ συνδρομῇ ὡς δι' ἐπιτολῆς εὐνοϊκοῦ τινος ἀστέρος, διέφυγεν ὁ Κώστας τὸν θάνατον· ὁ Καμπόσος ἔτριξε τοὺς ὀδόντας τὴν τελευταίαν στιγμήν ὅτε ἦλθεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς διηγήσεως. Ἐδείξεν ὡς νὰ ἐλυπεῖτο διότι τὴν ἐγλύτωσεν ὁ ἀνθρωπος ἐκεῖνος· ψυχρὸς ἰδρὼς περιέριξε τὸ μέτωπον τοῦ ἀκροατοῦ.

— Καὶ τί σοῦ ἔκαμεν; ἐτόλμησε νὰ εἶπῃ, λησμονήσας ἤδη τί τῷ εἶχεν εἰπεῖ ὁ Καμπόσος· ὅτι δηλ. ἐμίσει τοὺς χριστιανούς ὅλους ἐν γένει.

— Τί μοῦ ἔκαμε; Ἄλλ' ἦτο Ῥωμηός, ἀπῆντησεν ὁ παράδοξος ἀνθρωπος.

— Πῶς ἦτον Ῥωμηός, τί; εἶπεν ὁ νέος.

— Ἐσύ, βλέπω, δὲν καταλαβαίνεις τούρκικα, παρετήρησε δυσφορῶν ἐκεῖνος.

Καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὴν προτέραν ὑπόψιν του, τῷ ἀπέτεινε νῆθεός τὴν ἐπομένῃ ἐρώτησιν:

— Γιὰ τίς μου, τί σοῦ φαίνεται; Πῶς λές; Ὅθὰ κάμουν τίποτε οἱ ἀγάδες με αὐτὸν τὸν Χρῆστον Μηλιόνην;

— Δὲν ξεύρω ἐγώ, ἀπήντησεν ὁ νέος, ζητῶν νὰ ὑπεκφύγη.

— Δὲν εἰμπορεῖς νὰ ἔχῃς μίαν γνώμην;

— Οἱ γεροντότεροι ξέρουν, ἐπανελάθε.

Καὶ εἰσέησεν. Ὁ συνοδοιπόρος του δὲν ἐπέμεινεν, ἀλλ' ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις. Περιέργον τῷ ἐφαίνετο ὅτι ὁ Τοῦρκος οὗτος δὲν ἠδύνατο νὰ ὀμιλήσῃ τουρκιστί.

ΙΣΤ'.

Ἦτο νύξ βαθεῖα. Εἰς τὸ λημέρι τοῦ Χρήστου Μηλιῖνῃ πάντες ἐκοιμῶντο πλὴν τῶν συνήθων φρουρῶν. Εἰς τὸ σκότος διεγράφοντο ὑψίκομοι ἐλάται, ὧν οἱ σαλευόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου κλωνες, ἀπετέλουν ἐλαφρὸν διὰ τῶν φύλλων θροῦν. Ἠκούετο μεμακρυσμένος ὁ μορμυρισμὸς τοῦ ῥυακός, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὁ μονότονος μινυρισμὸς τοῦ γκιῶνῃ, θρηνοῦντος τὸν ἀδελφόν του, κατὰ τὸν δημῶδη μῦθον. Εἰς τῶν δύο φρουρούντων μονοματίων ἔμελλε κλέφτικον ἄσμα, ὃ δ' ἕτερος ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς του τῷ ἐσύριζε νὰ μὴ μεγαλοφωνῇ, ἀλλὰ νὰ τείνῃ τὰ ὦτα καὶ νὰ εἶνε προσεκτικώτερος. Τότε ὁ πρῶτος φρουρὸς τῷ ἔκραζεν ἐπιρρίως:

— Ἄμμ' δὲν τραγουδάω μὲ ταυτιά, σύντροφε μὲ τὸ στόμα τραγουδάω.

— Ναὶ, μόνε μοῦ κουφαίνεις ταυτιά, ἔλεγεν ἐκεῖνος.

— Δὲ φοβάσαι, ἐσὺ τᾶχεις μεγαλείτερα, τῷ εἶπεν ὁ πρῶτος.

— Καὶ σὺ μεγαλείτερα ἀκόμα καὶ τὰ κατσουλῶνεις, ἀπήντησεν ὁ ἕτερος.

— Ἔ, δά, μὲ τὰ χωρατὰ σου τὰ καταφέρνεις.

— Καὶ σὺ ἀκόμα καλλιώτερα.

Καὶ οὕτως ὁ διάλογος ἐξηκολούθει καὶ ὁ δεύτερος δὲν κατῴρθου μὲν νὰ ἐμποδίσῃ τὸν σύντροφόν του νὰ ᾄδῃ κλέφτικα ἄσματα, ἀλλὰ τὸν ἠνάγκασε τοῦλάχιστον νὰ ὀμιλῇ εἰς πεζὸν λόγον.

Ἐν τούτοις ἀπεδείχθη μετ' ὀλίγον ὅτι ὁ δεύτερος μονόματος εἶχε μεγαλείτερον ἢ ὁ πρῶτος δίκαιον, διότι ἠκούσθη εὐκρινῶς κρότος ἀνθρωπίνων βημάτων ὑπὸ τὸν βράχον ἐφ' οὗ ἐκάθητο ἀμφοτέροι. Εὐθὺς ὡς ἤκουσαν τὸν ἐλαφρὸν κρότον, ἀμφοτέροι οἱ κλέφται ὑψωσαν τὰ καρυοφύλλια. Τὰ τσακμάκια ἐσηκώθησαν. Οἱ δύο μονόματοι συνέσχον τὴν ἀναπνοὴν εἰς τὰ πλατέα στήθη.

Καὶ πάλιν κρότος ἠκούσθη. Ὁ δεύτερος κλέφτης ἔδωκε φωτιά.

— Μὴ χτυπᾶτε! ἀντήχησε τότε πεπνιγμένη κραυγή.

Ὁ πυροβολήσας φρουρὸς, ἐκεῖνος ὅστις προέτρεπε τὸν σύντροφόν του νὰ μὴ τραγωδῇ, ἀνεσκήρτησεν εἰς τὸν ἦχον τῆς φωνῆς ταύτης.

— Μὴ ρίχνῃς ἐσὺ! ἔκραζεν ἀθρομήτως πρὸς τὸν σύντροφόν του.

— Τί εἶνε; Τί ἔχεις;

Καὶ ὁ δεύτερος κλέφτης ὠρμησε νὰ καταβῇ ἀπὸ τοῦ βράχου.

— Μὴ ρίξτετε ἄλλο! ἐλάτε νὰ τὸν πιάσετε! ἠκούσθη καθαρὰ φωνὴ κάτωθεν τοῦ κρημοῦ.

Ὁ νέος κλέφτης τρέμων πνευστιῶν, ἐφθασεν εἰς τὴν ρίζαν τοῦ βράχου. Ἦθελε νὰ ὀμιλήσῃ καὶ ἡ φωνὴ του εἶχε κοπῆ. Τέλος ἠδυνήθη ν' ἀνακράξῃ.

— Πευκόρραχε! Μὴ ρίχνῃς ἄλλη, γιὰ ὄνομα Θεοῦ.

— Τί ἔπαθες; ἠρώτα ὁ πρῶτος τῶν κλεφτῶν.

— Νίκο! Νίκο! Ἐσὺ εἶσαι! ἠκούσθη τὸ τρίτον ἡ κάτωθεν τοῦ βράχου φωνή.

— Ἐγώ, ἔκραζεν ἀγωνιῶν ὁ νέος. Σὲ ἤυρε τὸ βόλι;

— Ὅχι, τίποτε! ἐλάτε νὰ τὸν πιάσετε· τρέξετε.

— Ποιόν;

— Αὐτόν, αὐτόν, εἶνε προδότης.

Ὁ πρῶτος τῶν φρουρῶν, ὁ Πευκόρραχος ὀνομασθεῖς, ἔσπευσε καὶ ἐκεῖνος νὰ κατέλθῃ ἀπὸ τοῦ βράχου χωρὶς νὰ γινώσκῃ τί συνέβαινε.

Δι' ὀλίγων διασκελισμῶν ὁ Νίκος ἐφθασεν ἤδη εἰς τὸν θάμνον, καὶ εἶδεν ὀπισθεν αὐτοῦ περιεργον σκηνήν. Νέος τις, ἐκεῖνος ὅστις εἶχε κράξει δις, προσεπάθει νὰ κρατῇ τὸν σύντροφόν του, ὅστις ἠγωνίζετο νὰ φύγῃ, σκληρὰ δὲ πάλῃ εἶχε συναφθῆ μεταξύ τῶν δύο. Ὀλίγον ἔτι, καὶ ὁ νέος ἔμελλε νὰ καταβληθῇ. Ὁ Νίκος φθάσας ἤρπασε μὲ στιβαρὰν χεῖρα τὸν ἀγνωστον ἐκεῖνον, ὅστις ἐζήτηε νὰ φύγῃ, χωρὶς νὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ ἐξηγήσῃ τὸ αἴτιον τῆς παρουσίας του.

Δύο λέξεις εἶπεν ὁ Νίκος πρὸς τὸν ἕτερον νέον.

— Λαβώθηκες!

— Ὅχι, εἶπεν ἐκεῖνος.

Ὁ Νίκος ἀφῆκε κραυγὴν. Τὸ αἷμα ἔρρεε διὰ τῶν ἐνδυμάτων τοῦ νέου.

Ὁ Νίκος ἀθρομήτως ἄφησε τὸν ἄλλον, ὃν εἶχε συλλάβει καὶ ἡ προσοχὴ του ἐστράφη ὅλη πρὸς τὸν τραυματίαν.

— Εἶσαι ματωμένη! Ματώθηκες, ἔκραξε μετὰ σπαραγμοῦ. Καὶ φταίγω ἐγώ, ἐγὼ ἔρριξα!...

— Κράτησε αὐτόν, νὰ μὴ φύγῃ! ἔκραζεν ὁ πληγωμένος.

Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξύ εἶχε φθάσει καὶ ὁ Πευκόρραχος, ὅστις εἶχε πολλῶ στιβαρωτέρους τοὺς βραχίονας, καὶ αἱ περισφιγῆεις του οὐδὲν τὸ θωπευτικὸν εἶχον.

(Ἔπεται συνέχεια).